

Încarcerarea solitară a detinutilor

*Extras din cel de-al 21-lea Raport general,
publicat în 2011*

Introducere

53. Încarcerarea solitară a prizonierilor se găsește, într-o formă sau alta, în orice sistem de închisori. CPT a acordat întotdeauna o atenție deosebită prizonierilor trimiși la carceră, deoarece aceasta poate avea un efect extrem de dăunător asupra sănătății mentale, somatice și sociale a celor în cauză.¹

Acest efect dăunător poate fi imediat și poate crește cu cât pedeapsa este mai lungă și mai nedeterminată. Cel mai semnificativ indicator al răului pe care încarcerarea solitară îl poate face este rata considerabilă a sinuciderilor în rândul prizonierilor supuși acestei măsuri, față de ceilalți prizonieri. De aceea este clar că încarcerarea solitară ridică prin ea însăși probleme potențiale în legătură cu interzicerea torturii și a tratamentului sau pedepselor inumane sau degradante. În plus, ea poate crea ocazii de maltratare intenționată a deținuților, la adăpost de privirile celorlalți prizonieri sau ale personalului închisorii. Prin urmare, CPT acordă o atenție deosebită acestui fapt și, la fiecare vizită, delegațiile au grijă să-i chestioneze pe prizonierii din carceră pentru a examina condițiile de detenție și tratament și pentru a verifica procedurile, cu scopul de a decide în privința acestor măsuri și a le revizui. În această secțiune a Raportului său General, CPT stabilește criteriile pe care le folosește când evaluează încarcerarea solitară. Comitetul crede că, dacă aceste criterii sunt respectate, va fi posibil să se reducă recurgerea la încarcerarea solitară la un minim absolut, să se asigure că, atunci când este folosită, perioada de timp reprezintă minimumul necesar, să facă fiecare regim de carceră pe cât de pozitiv posibil și să garanteze proceduri care să facă folosirea acestei măsuri pe deplin justificabilă.

54. CPT înțelege prin „încarcerare solitară” situația în care un prizonier este ținut separat de ceilalți, de exemplu, în urma unei decizii a tribunalului, ca o sancțiune disciplinară impusă în cadrul sistemului penitenciar, ca o măsură administrativă preventivă sau pentru protecția prizonierului în cauză. Un prizonier supus unei astfel de măsuri este ținut, de regulă, singur; totuși, în unele țări, el poate fi închis împreună cu unul sau doi alți prizonieri, iar această secțiune se aplică pentru toate situațiile menționate mai sus.

¹ Rezultatele cercetărilor în aceste domenii sunt bine rezumate în lucrarea lui Sharon Shalev : “A Sourcebook on Solitary Confinement” (Mannheim Centre for Criminology, London, 2008), disponibilă electronic pe www.solitaryconfinement.org

În ceea ce privește în particular încarcerarea solitară a minorilor, o practică în privința căreia CPT are deosebit de mari rezerve, se va face de asemenea referire la comentariile făcute de Comitet în al 18-lea Raport General al său.²

Această secțiune nu se aplică la izolarea prizonierilor din motive medicale, întrucât cauzele unei astfel de măsuri sunt de o cu totul altă natură.

Principiile implicate

55. Încarcerarea solitară restrânge și mai mult drepturile și așa foarte limitate ale persoanelor private de libertate. Restricțiile suplimentare implicate nu sunt inerente situației de prizonierat și trebuie, prin urmare, justificate separat. Pentru a testa dacă orice impunere specifică a măsurii este justificată, trebuie aplicate testele tradiționale expuse în prevederile Convenției europene privind drepturile omului, și dezvoltate prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Inițialele PLENN rezumă aceste teste.

(a) Proportionalitate: Orice restrângere suplimentară a drepturilor unui prizonier trebuie să aibă legătură cu daunele reale ori potențiale pe care prizonierul le-a provocat sau le va provoca prin acțiunile sale (ori daunele potențiale la care detinutul este expus) în cadrul închisorii. Dat fiind faptul că încarcerarea solitară este o restrângere gravă a drepturilor unui prizonier, care implică riscuri inerente pentru acesta, nivelul daunelor reale ori potențiale trebuie să fie cel puțin la fel de grave și imposibil de rezolvat prin alte mijloace. Aceasta se reflectă, de exemplu, în majoritatea țărilor care folosesc încarcerarea solitară drept sancțiune numai pentru cele mai grave abateri disciplinare, dar principiul trebuie respectat în toate cazurile de folosire a acestei măsuri. Cu cât măsura este continuată mai mult timp, cu atât trebuie să fie mai întemeiat motivul pentru care este folosită și cu atât mai mult trebuie făcut pentru ca ea să-și atingă scopul.

(b) Legalitate: trebuie ca legislația internă să aibă prevederi pentru fiecare tip de încarcerare solitară permisă într-o țară, iar aceste prevederi trebuie să fie rezonabile. Ele trebuie comunicate într-o formă înțeleasă de oricine intră sub incidența lor. Legea trebuie să specifice circumstanțele exacte în care fiecare formă de încarcerare solitară poate fi impusă, persoanele care o pot impune, procedurile ce trebuie urmate de aceste persoane, dreptul prizonierului afectat de a fi reprezentat, ca parte a procedurii, cerința ca prizonierului să i se explice deplin motivele pentru această decizie (înțelegându-se că pot exista, în anumite cazuri, justificări rezonabile de a nu divulga anumite detalii din motive de securitate sau pentru protejarea intereselor unor terțe părți), frecvența și procedurile de revizuire a deciziei și procedurile de apel împotriva deciziei. Regimul pentru fiecare tip de încarcerare solitară trebuie stabilit prin lege, fiecare regim trebuind să fie clar diferențiat de celelalte.

(c) Evidență și responsabilitate: înregistrări complete trebuie ținute cu toate hotărârile care impun încarcerarea solitară, cât și cu toate revizuirile hotărârilor. Aceste însemnări trebuie să evedențieze toți factorii care au fost luați în considerare și informațiile pe care s-au bazat. Trebuie de asemenea să existe înregistrări ale contribuției ori refuzului prizonierului la procesul de luare a deciziei. În plus, trebuie ținute însemnări complete ale tuturor interacțiunilor cu personalul, pe timpul cât prizonierul se află în carceră, inclusiv ale încercărilor personalului de a interacționa cu prizonierul și ale reacțiilor acestuia.

(d) Necesitate: regula care impune ca numai restricțiile necesare pentru reținerea sigură și ordonată a prizonierului și pentru cerințele justiției sunt permise se aplică și în cazul încarcerării solitare. În consecință, în timpul încarcerării solitare nu trebuie să existe, de exemplu, retrageri automate ale

² Vezi CPT/Inf (2008) 25, paragraful 26.

dreptului de vizită, telefoane ori corespondență, sau al accesului la resursele disponibile în mod normal prizonierilor (precum materiale de lectură). De asemenea, regimul trebuie să fie destul de flexibil pentru a permite eliminarea oricăror restricții care nu sunt necesare în cazurile individuale.

(e) Nediscriminare: nu numai că toate chestiunile relevante trebuie luate în discuție în hotărârea de a impune încarcerarea solitară, dar trebuie să se ia măsuri ca chestiunile irelevante să nu fie luate în considerare. Autoritățile trebuie să monitorizeze folosirea tuturor formelor de încarcerare solitară pentru a se asigura că nu sunt folosite disproporțional, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, împotriva unui anumit prizonier sau grupuri de prizonieri.

Tipuri de încarcerare solitară și legitimitatea lor

56. Există patru situații principale în care se folosește încarcerarea solitară. Fiecare are rațiunile ei și fiecare trebuie văzută separat:

(a) Încarcerarea solitară ca rezultat al unei hotărâri judecătorești

În majoritatea țărilor, tribunalul are puterea să decidă ca o persoană aflată în arest preventiv pe durata procesului să fie ținută la izolare pentru o anumită perioadă, în interesul anchetei penale. În plus, în câteva țări, o perioadă de încarcerare solitară reprezintă o parte automată a unor sentințe stabilite de legislație sau poate fi ordonată de tribunal ca parte a unei sentințe.

În legătură cu încarcerarea solitară ordonată de tribunal ca parte a condițiilor de rămânere în custodie, se înțelege că ea poate fi justificată, într-un caz individual și bazată pe probe suficiente, pentru a-l ține o persoană arestată preventiv departe de alți anumiți prizonieri, sau, în circumstanțe și mai excepționale, de prizonieri în general, restricționându-i contactul cu lumea exterioară. Aceasta trebuie să se facă numai cu scopul de a preintîmpina un risc real împotriva administrării justiției și trebuie să facă obiectul garanțiilor expuse în paragraful 57 de mai jos.

CPT consideră că izolarea nu trebuie să fie niciodată impusă – ori să poată fi impusă la discreția tribunalului în cauză – ca parte a unei sentințe. Principiul general acceptat că infractorii sunt trimiși la închisoare ca pedeapsă, nu ca să primească o în penitenciar o pedeapsă, trebuie reamintit în acest context. Închisoarea este o pedeapsă în sine, iar agravări potențial periculoase ale unei pedepse cu închisoarea ca parte ale pedepsei nu sunt acceptabile. Poate că este necesar pentru un condamnat să fie supus, pentru o anumită perioadă, la un regim de încarcerare solitară; totuși, impunerea unui astfel de regim trebuie să revină autorităților penitenciarului, nu să devină parte a unui catalog de sancțiuni penale.

(b) Încarcerarea solitară ca măsură disciplinară

Interzicerea contactului unui prizonier cu ceilalți prizonieri poate fi impusă de procedurile disciplinare normale specificate de legislație, reprezentând cea mai gravă pedeapsă disciplinară. Recunoscând pericolele inerente ale acestei sancțiuni, statele specifică o perioadă maximă pentru care ea poate fi impusă. Aceasta poate varia de la câteva zile până la o lună sau mai mult. Unele țări îi permit directorului închisorii să impună o perioadă maximă dată, cu posibilitatea ca un organism judiciar să impună o perioadă mai lungă. Majoritatea țărilor – dar nu toate – interzic sentințe consecutive de încarcerare solitară.

Date fiind potențialele efecte foarte dăunătoare ale încarcerării solitare, CPT consideră că principiul proporționalității cere ca ea să fie folosită ca pedeapsă disciplinară numai în cazuri excepționale și ca ultimă soluție, și pentru o perioadă de timp cât mai scurtă. Tendința multor state membre ale Consiliului Europei este să scurteze perioada maximă posibilă de încarcerare solitară

folosită ca pedeapsă. CPT consideră că perioada maximă nu ar trebui să depășească 14 zile pentru o abatere dată, preferabil chiar mai puțin.³ În plus, trebuie să se interzică sentințe disciplinare consecutive care să rezulte într-o perioadă neîntreruptă de încarcerare solitară în plus față de perioada maximă. Orice abateri comise de un prizonier, pentru care se simte nevoia unor sancțiuni mai severe, trebuie rezolvate de sistemul penal de justiție.

(c) Încarcerarea solitară administrativă în scop preventiv

Legislația majorității statelor europene permite o hotărâre administrativă care să-i trimită la carceră pe prizonierii care au provocat, sau sunt pasibili să provoace, vătămări grave altor prizonieri, ori care prezintă un risc foarte serios la adresa securității ori siguranței închisorii. Aceasta poate dura de la câteva ore, în cazul unui incident izolat, până la câțiva ani, în cazul prizonierilor considerați deosebit de periculoși și care continuă să reprezinte un pericol iminent.

Aceasta reprezintă cea mai lungă perioadă potențială a unei încarcerări solitare și adesea având cele mai puține garanții procedurale. Este prin urmare esențial să existe reguli care să asigure că ea nu este folosită prea pripit (de exemplu drept răspuns imediat la fiecare infracțiune disciplinară care așteaptă judecarea), prea des și pentru perioade prea lungi. Astfel, garantiile descrise în paragraful 57 de mai jos trebuie urmate în mod riguros.

(d) Încarcerarea solitară în scop de protecție

Orice sistem de închisori cuprinde prizonieri care pot necesita protecție față de alți prizonieri. Aceasta se poate întâmpla din cauza naturii infracțiunii lor, colaborării lor cu autoritățile de justiție penală, rivalității între bande, datorii lor dinafara sau dinăuntru închisorii sau din cauza vulnerabilității generale a individului. În timp ce mulți prizonieri pot fi gestionati corespunzător în cadrul populației închisorii în aceste circumstanțe, riscul existent pentru unii nu poate fi înlăturat decât prin ținerea lor departe de alți prizonieri. Aceasta se poate realiza la cererea prizonierului însuși sau la inițiativa conducerii, când aceasta consideră necesar. Indiferent care ar fi procesul, este sigur că se poate dovedi foarte greu pentru un prizonier să fie protejat pentru restul sentinței – și poate chiar pentru sentințe consecutive.

Statele au obligația de a asigura un mediu sigur pentru cei închiși și trebuie să încerce să-și îndeplinească această obligație prin permiterea unei interacțiuni cât mai depline între prizonieri, concomitentă cu menținerea ordinii. Nu trebuie să se recurgă la încarcerarea solitară în scopuri de protecție decât atunci când nu există niciun alt mod de a asigura siguranța prizonierului în cauză.

Hotărârea de trimitere la încarcerare solitară: proceduri și măsuri de siguranță

57. Pentru a asigura garantiile ca încarcerarea solitară este impusă numai în circumstanțe excepționale și pentru cea mai scurtă perioadă de timp necesară, fiecare tip de încarcerare solitară trebuie să aibă propriul proces distinct de aplicare și revizuire. CPT subliniază aici care sunt, după părerea sa, procesele corespunzătoare:

(a) Încarcerarea solitară ca parte a condițiilor de rămânere în detenție

Așa cum s-a arătat deja, încarcerarea solitară a persoanelor aflate în arest preventiv pe durata procesului trebuie folosită doar rareori și numai unde există probe clare într-un anumit caz că există riscuri serioase pentru administrarea justiției dacă prizonierul respectiv se asociază cu anumiți

³ Perioada maximă trebuie să fie cu siguranță mai scurtă în cazul minorilor.

colegi de detenție sau alte persoane, în general. Aceste hotărâri trebuie luate în ședință deschisă, în urma unei judecăți cât mai raționale posibil, și trebuie să fie apelabile separat. Ele trebuie de asemenea revizuite de tribunalul competent în mod frecvent, pentru a se asigura că există necesitatea de a continua măsura.

(b) Încarcerarea solitară ca sancțiune disciplinară

Motivul pentru impunerea încarcerării solitare ca pedeapsă și lungimea perioadei pentru care este impusă trebuie să fie documentate pe deplin în dosarul audierii disciplinare. Aceste dosare trebuie puse la dispoziția directorilor și organismelor de supraveghere. Trebuie de asemenea să existe un proces eficient de recurs, care să poată reexamina abaterea și/sau sentința în timp util pentru a conta în practică. Un corolar necesar al acestuia este disponibilitatea promptă a unei consilieri juridici pentru prizonierii aflați în această situație.

Prizonierii supuși acestei pedepse trebuie vizitați zilnic de directorul închisorii sau un alt membru al conducerii superioare, care trebuie să ordone încetarea măsurii când acest lucru este cerut de condiția ori purtarea prizonierului. Trebuie de asemenea să se păstreze documente referitoare la aceste vizite și la hotărârile luate.

(c) Încarcerarea solitară administrativă în scop preventiv

Aceasta poate rezulta în izolare foarte îndelungată, iar hotărârile administrative implicate sunt adesea nedeterminate; ambele elemente agravează efectele negative ale măsurii. În consecință, este necesar un control strict. CPT consideră că încarcerarea solitară administrativă trebuie autorizată numai de cadrele superioare ale personalului închisorii; orice impunere a acestei măsuri în situații de urgență trebuie imediat raportată celui mai mare ofițer în grad care este de serviciu din personalul închisorii și adusă la cunoștința directorului închisorii cât mai curând posibil. Un raport scris complet trebuie redactat înainte ca membrul personalului care ia hotărârea să iasă din serviciu. Raportul trebuie să menționeze motivele hotărârii și ora exactă la care a fost adoptată măsura, cât și părerile prizonierului, în măsura în care ele pot fi aflate. Toate cazurile trebuie monitorizate constant într-un jurnal în primele ore, iar persoana trebuie eliberată din carceră de îndată ce motivul impunerii măsurii a fost rezolvat. În toate cazurile în care măsura continuă pentru mai mult de 24 de ore trebuie să existe o revizie completă a tuturor aspectelor cazului în scopul de a retrage sancțiunea cât mai curând posibil.

Dacă devine clar că încarcerarea solitară este probabil să continue pentru mai mult timp, trebuie implicat un organism exterior închisorii unde se află prizonierul, de exemplu un ofițer superior al personalului comandamentului. Trebuie de asemenea să existe posibilitatea unui drept de apel către o autoritate independentă. Când un ordin este confirmat, trebuie să se convoace o ședință interdisciplinară, iar prizonierul trebuie invitat să-și susțină cauza în fața acestui organism. O sarcină majoră pentru echipa de revizuire este să stabilească un plan pentru prizonier cu scopul de a expune motivele care necesită izolarea sa. Între altele, revizia trebuie să cerceteze dacă unele din restricțiile impuse prizonierului sunt strict necesare – existând astfel posibilitatea permiterii asocierii limitate cu anumiți prizonieri. Prizonierul trebuie să primească o hotărâre scrisă, documentată, din partea organismului de revizuire și indicații privind posibilitatea de apel împotriva hotărârii. După o hotărâre inițială, trebuie să existe o revizie suplimentară cel puțin după prima lună, iar apoi, cel puțin din trei în trei luni, în cadrul cărora să se evalueze progresul împotriva planului hotărât și un nou plan conceput, dacă e necesar. Cu cât o persoană rămâne mai mult timp în această situație, cu atât mai amănunțită trebuie să fie revizuirea și cu atât mai multe resurse, inclusiv resurse exterioare închisorii, trebuie alocate în încercarea de a-l (re)integra pe prizonier în comunitatea principală a închisorii. Prizonierul trebuie să aibă dreptul de a solicita o revizuire în orice moment și de a primi rapoarte independente pentru o astfel de revizuire. Directorul închisorii sau ofițeri

superiori ai personalului închisorii trebuie să-și facă un obicei din a-i vizita zilnic pe acești prizonieri, familiarizându-se în același timp cu planurile individuale. Personalul medical trebuie de asemenea să acorde o atenție deosebită prizonierilor ținuți în aceste condiții.

(d) Încarcerarea solitară în scop de protecție

Cazurile de protecție „la cererea proprie” ridică mai puține întrebări decât cele ordonate de personalul închisorii, dar necesită și ele o anumită atenție. CPT consideră că toate alternativele, inclusiv transferul la o altă închisoare al prizonierului care necesită protecție, ori al prizonierilor care provoacă situația, medierea și instruirea pentru reclamarea drepturilor, trebuie încercate mai întâi, iar consecințele hotărârii de a folosi această metodă de protecție trebuie explicate prizonierului. Desigur, cererea oricărui prizonier aflat sub protecție voluntară de a se reîntoarce în mijlocul celorlalți deținuți trebuie luată în considerare și aprobată, dacă nu există pericole.

Cei plasați în protecție împotriva dorinței lor trebuie să aibă dreptul de a participa deplin la discuția hotărârii și de a propune soluții alternative. Trebuie să li se dea o explicație amănunțită a hotărârii și posibilitatea de a o contesta la un nivel superior. Hotărârea trebuie revizuită în mod regulat pentru ca măsura să fie oprită de îndată ce nu mai este necesară.

Condițiile materiale în încarcerarea solitară

58. Celulele folosite pentru încarcerarea solitară trebuie să se ridice la aceleași standarde cu celelalte celule. Astfel, ele trebuie să fie de mărime adecvată, să se bucure de acces la lumina naturală și să fie echipate cu lumină artificială (în ambele cazuri suficientă pentru a se putea citi), să dispună de căldură și ventilație adecvate. Trebuie de asemenea să dispună de un mijloc de comunicare cu personalul închisorii. Prizonierilor trebuie să li se asigure o manieră decentă de a-și face nevoile la orice oră și de a face duș cel puțin la fel de des ca prizonierii cu regim normal. Prizonierilor de la carceră trebuie să li se permită să poarte hainele obișnuite de închisoare, iar mâncarea ce li se oferă trebuie să fie regimul normal de închisoare, inclusiv un regim special, când este cazul. În ce privește zona de mișcare folosită de acești prizonieri, ea trebuie să fie suficient de mare pentru a le permite într-adevăr să facă exercițiu fizic și trebuie să fie protejată împotriva elementelor naturii.

59. Mult prea adesea, delegațiile CPT observă că una sau mai multe dintre aceste cerințe de bază nu sunt îndeplinite, în special în cazul prizonierilor trimiși la carceră ca sancțiune disciplinară. De exemplu, celulele alocate acestui tip de încarcerare solitară sunt uneori aflate în zone de subsol, cu acces inadecvat la lumină naturală și ventilație și dispuse la umezeală. Și nu este deloc neobișnuit ca aceste celule să fie mici, câteodată măsurând 3 sau 4m²; în această privință, CPT dorește să sublinieze că orice celulă care măsoară mai puțin de 6m² trebuie retrasă din folosință. Zonele de exercițiu, folosite de prizonierii în cauză, sunt de asemenea în mod frecvent inadecvate.

60. Celulele folosite pentru încarcerarea solitară disciplinară sunt de obicei dotate cu puțin mobilier, care este adesea fixat de podea. Totuși, aceste celule trebuie echipate cel puțin cu o masă, ceva adecvat pentru stat jos în timpul zilei (adică un scaun sau o băncuță) și un pat corespunzător, împreună cu saltea și lenjerie, pentru noapte.

În privința celulelor folosite pentru alte tipuri de încarcerare solitară, CPT consideră că trebuie mobilate la fel ca acelea folosite pentru prizonierii cu regim normal.

Regimuri în încarcerarea solitară

61. Ca și în cazul altor regimuri aplicate prizonierilor, trebuie urmat principiul că prizonierii supuși încarcerării solitare nu trebuie să aibă mai multe restricții decât sunt necesare pentru o izolare sigură și corespunzătoare. În plus, trebuie făcute eforturi pentru a îmbunătăți regimul prizonierilor ținută în izolare prelungită, care necesită o atenție deosebită pentru minimizarea daunelor pe care această măsură le poate provoca. Nu este necesar să se folosească o abordare de „totul sau nimic” a acestei probleme. Fiecare restricție particulară trebuie aplicată numai în funcție de riscul evaluat pentru fiecare prizonier în parte. Tot astfel, așa cum s-a menționat deja, trebuie să existe o diferență clară între regimurile aplicate prizonierilor supuși încarcerării solitare, luând în considerare tipul de încarcerare implicat.

(a) Prizonierii în arest preventiv plasați în încarcerare solitară ca parte a condițiilor , ordonată de un tribunal trebuie tratați pe cât posibil ca alți prizonieri rămași în arest, cu restricții suplimentare aplicate numai dacă sunt cerute strict de administrarea justiției.

(b) Prizonierii supuși încarcerării solitare ca sancțiune disciplinară nu trebuie niciodată privați în totalitate de contactul cu familiile, și orice restricții privind asemenea contacte trebuie impuse numai dacă abaterea are legătură cu aceste contacte. De asemenea nu trebuie să existe restricții privind dreptul de acces la un avocat. Mai trebuie să aibă dreptul la cel puțin o oră de exercițiu în aer liber pe zi, chiar din prima zi de carceră, și să fie încurajați să facă exerciții în aer liber. Trebuie de asemenea să aibă acces la o cantitate rezonabilă de material de lectură (care, de exemplu, să nu fie limitată la texte religioase). Este deosebit de important pentru ei să existe stimulări intelectuale în scopul menținerii echilibrului mental.

(c) Prizonierii plasați în încarcerare solitară administrativă în scop preventiv trebuie să aibă un plan de regim individual, adaptat pentru a face față motivelor măsurii respective. Acest plan trebuie să maximizeze contactul cu ceilalți – mai întâi cu personalul, dar de îndată ce este posibil, și cu alți prizonieri – și să ofere o întreagă gamă de activități pentru ocuparea timpului. Prizonierul trebuie încurajat puternic de către personal să participe la activități, iar contactul cu lumea exterioară trebuie facilitat. Pe tot parcursul perioadei de încarcerare solitară administrativă, scopul principal trebuie să fie încurajarea prizonierului să se reintegreze în regimul normal.

(d) În privința prizonierilor plasați în încarcerare solitară în scop de protecție, trebuie găsit echilibrul între necesitatea de a se evita ca acest fel de încarcerare solitară să devină prea atractivă pentru prizonieri, pe de o parte, iar pe de alta, de a se evita minimalizarea restricțiilor față de cei supuși acestei măsuri. Bineînțeles, încă de la începutul perioadei de carceră trebuie luate măsuri pentru reintegrarea cât mai rapidă a persoanei în cauză; dacă devine clar că este nevoie de o protecție pe termen lung, și nu există altă soluție, trebuie încercată sporirea regimului. Trebuie depuse eforturi speciale pentru identificarea altor prizonieri cu care prizonierul în cauză să se poată asocia și a situațiilor în care ar fi posibil ca prizonierul să părăsească celula.

Rolul personalului medical în încarcerarea solitară

62. Medicii din închisori au rolul de doctori personali ai prizonierilor, iar dezvoltarea unei relații pozitive medic-pacient între ei reprezintă un factor important în asigurarea sănătății și bunăstării prizonierilor. Practica certificării de către doctorii din închisori dacă un prizonier este apt să fie supus încarcerării solitare ca pedeapsă (sau orice alt tip de încarcerare solitară impusă împotriva dorinței prizonierului) nu este de natură să promoveze această relație. Acest lucru a fost recunoscut în Recomandarea Comitetului de Miniștri Rec (2006)² privind Normele Penitenciare Europene Revizuite; într-adevăr, prevederea existentă în versiunea anterioară a Regulamentului, care îi obliga pe doctorii din închisori să certifice dacă prizonierii sunt apti să fie supuși încarcerării solitare a fost

înlăturată. CPT consideră că personalul medical nu trebuie să participe în niciun fel la hotărârile privind încarcerarea solitară de orice tip, în afară de faptul când măsura este aplicată din motive medicale.

63. Pe de altă parte, personalul medical trebuie să fie foarte atent la situația tuturor prizonierilor supuși încarcerării solitare. Personalul medical trebuie informat de fiecare dată când un prizonier este supus unei astfel de măsuri și trebuie să-l viziteze pe prizonier imediat ce a fost încarcerat, cât și după aceasta, în mod regulat, cel puțin o dată pe zi, și să-i ofere asistență medicală promptă și tratament, după cum este cazul. Directorul închisorii trebuie informat de către personalul medical ori de câte ori sănătatea prizonierului este pusă în pericol ca urmare a încarcerării solitare.

Concluzie

64. Scopul CPT în stabilirea acestor standarde este să minimizeze folosirea încarcerării solitare în închisori, nu numai din cauza daunelor mentale, somatice și sociale pe care aceasta le poate provoca prizonierilor, ci și pentru ocazia de maltratare intenționată pe care această măsură o poate oferi. CPT consideră că încarcerarea solitară trebuie impusă numai în circumstanțe excepționale, ca ultimă soluție și pentru o perioadă cât mai scurtă de timp.

Prizonierii supuși încarcerării solitare trebuie să beneficieze de condiții decente. Mai mult, măsura trebuie să implice restricțiile minime, conform cu scopul ei și cu comportarea prizonierului, și trebuie întotdeauna să fie însoțită de eforturi susținute din partea personalului pentru rezolvarea problemelor respective. Mai precis, regimurile de încarcerare solitară trebuie să fie pe cât de pozitive posibil și îndreptate spre rezolvarea factorilor care au dus la necesitatea măsurii. În plus, măsuri de siguranță juridice și practice trebuie să fie încorporate în procesul de luare a deciziei privind impunerea și revizuirea încarcerării solitare.

Dacă se vor lua măsuri ca încarcerarea solitară să fie întotdeauna un răspuns corespunzător la situațiile dificile din închisori, atunci se va promova o interacțiune pozitivă între personalul închisorii și prizonieri și se vor limita daunele provocate chiar acelor persoane care sunt adesea cei mai încercați membri ai populației închisorii.